HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

עשרה נקבים היו בה. ובכל נקב היה קנה אחד ובכל קנה וקנה היו בו י' נקביס ובכל נקב של קנה [יט] הוליא מין זמר נמצאת כולה מוציאה מאה מיני זמר [יז]: **וסימניך.** שלא תטעה מי אמר מאה מי אמר אלף: **מסגיאה גוזמא.** דרך משניות לשנות גוזמא כגון הך דאמר בשמיטת חולין בפרק גיד הנשה (דף 5:): **רבי יוסי.** דאמר ישראלים מיוחסים היו מאי קסבר אלא דס"ע עיקר שירה מעבד ויש"ט ואתי מעבד לוי: **השיר מעבד הקרבן.** קשה דהא השיר בשעת ניסוך והניסוך אין מעכבת הקרבן דאמר מנין דמכאן עד מרבעה ימים (מנחות דף טו:) ונראה לפרש שיר מעכב את הקרבן היינו ניסוך שאם אין שירה אין ניסוך: **משמח לב איקרי. לא איקרי טוב.** ולא"ת והכתיב (משלי ד) לקח טוב נתתי לכם (תהלים קיט) טוב לי תורת פיך וי"ל דה"ק משמח לב איקרי טוב [כא] שמגוך (לגב) לשמחה ומשמעותו לשון שמחה א"נ טוב הסמוך לגב אלא לא איקרי ולא"ת והא כתיב (רות ג) ויטב לבו ופירש"י שיש במדרש ויטב לבו בתלמוד תורה וה"ל דרשינן שבת (דף סג:) ויטיבך לבך על תלמוד תורה וי"ל דלא כתיבי בהדיא ולפ"ז לא הוי אתי שפיר הא דמקשה ואימא ביכורים דהא טוב שמוך לגב לא איקרו וי"ל דה"ל משני דבעינן טוב הסמוך לגב ומיהו כיון דהיה יודע דבעינן טוב הסמוך לגב מעיקרא שוב לא צריך להקשות עוד מביכורים ולשון ראשון עיקר: **מנין לביכורים שטעונין שירה.** פרש"י [כד] (דתנא) שהיו טעונין שירה [כדתנן במס' ביכורים] (פ"ג מ"ד) המליל (היה) מכה לפניהם [כו'] [כה] והא דפריך אינו והא אמר ר' שמואל בר נחמני ומקשה [כו] לרבי שמואל בר נחמני אך יש תימה אמאי לא מקשה ליה בהדיא מן המשנה וי"ל שהש"ס לא הביא המשנה דזרעים וגם מילתיה דר' שמואל בר נחמני לא אייתי ליה הש"ס אלא אגב גרירא הלכך לא פריך אלא הכי ולרבי נראה שאיר המשנה [כז] על ביכורים אינו עיקר השיר כ"א לשמחה בעלמא הלכך לא פריך מינה לר' שמואל בר נחמני ולא כפירש"י ויש תימה דלא איירי המשנה בעיקר שיר כלל ועוד הקשה ר' אלחנן היכי מוקי לה למשנת ביכורים הכא בהביא ענבים ודרכן דהא בכל הביכורים מיירי בתאנים וחטין וכל ז' המינין [כח] ואין לפרש דה"ק שאם הביא ענבים בביכורים ודרכן לאחר כך אלא תפקע מהם קדושת הביכורים אע"ג דכתיב בקרא פרי דהתם תניא בחולין פרק העור והרוטב (דף קכ:) אין מביאין ביכורים משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים אלמא שהמשקה מהם חשוב לביכורים אלא דיש לפרש הביא ענבים ודרכם פי' הפרים ענבים בביכורים ודרכן מנין שבשרים לביכורים [כט] דהא קרא כתיב שאומרים שיר על ביכורים והיכי כתב קרא בדיעבד ונראה לפרש דמיירי לכתחלה וה"פ הביא ענבים ודרכן מנין שיביאם לכתחילה ת"ל תביא דמשמע לכתחילה ומשנת ביכורים נמי אתיא שפיר דמיירי במשקין היוצאין מזיתים וענבים שאומרים עליהם שירה לכתחילה ולאידי דתקנו עליהם שירה תקנו נמי בכל הביכורים של ז' המיניים ולא קשיא מידי מכל מה שהקשיתי לעיל ול"ע ביכושלמי: **אל תיקרי** [ל] **ישור אלא ישיר.** תימה דכמה קראי איכא בדברי הימים [לא ט] בני פלוני משוררים וי"ל דבעי לאשכוחי לשירה מן התורה לכך דייק ליה מהך קרא דכתיב ישור במשא וכתיב עבודת משא אי נמי מפיק מקראי שהיא עבודה וזר חייב עליה מיתה: מהכא

לא דס"ע עיקר שירה בפה. קשה בפרק החליל (סוכה נא.) קאמר דאי עיקר שירה בפה אין שיר של קרבן נמי דאי שבת וי"ט לעשותו בכלי וא"כ מתני' דקתני י"ב ימים החליל מכה מני וי"ל דולאי תנאי דמתניתין אית להו עיקר שירה בפה אבל איכא תנא דרבי יוסי בר יהודה התם דאמר דשיר בכלי [כא] (דקרבן) דאי שבת וי"ט ואתי [כב] ריש אלא כוותיה: **השיר מעכב הקרבן.** קשה דהא השיר בשעת ניסוך והניסוך אין מעכבת הקרבן דאמר מנין דמכאן עד מרבעה ימים [כג] מכאן עד מרבעה ימים (מנחות דף טו:) ונראה לפרש שיר מעכב את הקרבן היינו ניסוך שאם אין שירה אין ניסוך: **משמח לב איקרי טוב לא איקרי.** ולא"ת והכתיב (משלי ד) לקח טוב נתתי לכם (תהלים קיט) טוב לי תורת פיך וי"ל דה"ק משמח לב איקרי טוב [כא] (דקרבן) דאי שבת וי"ט ואתי [כב] ריש אלא כוותיה: **השיר מעכב הקרבן.** קשה דהא השיר בשעת ניסוך והניסוך אין מעכבת הקרבן דאמר מנין דמכאן עד מרבעה ימים [כג] מכאן עד מרבעה ימים (מנחות דף טו:) ונראה לפרש שיר מעכב את הקרבן היינו ניסוך שאם אין שירה אין ניסוך: **משמח לב איקרי טוב לא איקרי.** ועבדי כהנים היו כו': לימא בהא קמיפלגי דמ"ד עבדים היו קסבר [כב] עיקר שירה בפה וכלי לבסומי קלא [כג] הוא דעבידא ומ"ד לוים היו קסבר עיקר שירה בכלי ותסברא רבי יוסי מאי קסבר אי קסבר עיקר שירה בפה [ג] עבדים סגיא אי קסבר עיקר שירה בכלי לוים בעינן לעולם קסבר עיקר שירה בפה והכא במעלין מדוכן ליוחסין ולמעשרות קמיפלגי מ"ד עבדים היו קסבר אין מעלין מדוכן לא ליוחסין ולא למעשרות מ"ד לוים היו [כד] קסבר מעלין מדוכן בין ליוחסין בין למעשרות [כה] ולמ"ד ישראלים היו קסבר מעלין מדוכן ליוחסין ולא למעשרות: תנו רבנן [כו] השיר מעכב את הקרבן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אינו מעכב מ"ט דר' מאיר [כז] דאמר קרא [1] ואתנה את הלוים נתונים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל [ז] ולכפר על בני ישראל מה כפרה מעכבת אף שירה מעכבת ורבנן ההוא לאידך דר' אלעזר דאמר ר"א מה כפרה ביום אף [ז] שירה ביום: אמר רב יהודה אמר שמואל [2] מנין לעיקר שירה מן התורה שנאמר [2] ושרת בשם ה' אלהיו איזהו שירות שבשם הוי אומר זה שירה ואימא נשיאות כפים מדכתיב [3] לשרתו ולברך [ח] בשמו מכלל דברכת כהנים לאו שירות היא רב מתנה אמר מהכא [4] תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב איזו היא עבודה שבשמחה ובטוב לבב הוי אומר זה שירה ואימא דברי תורה דכתיב [5] פקודי ה' ישרים משמחי לב משמחי לב איקרי טוב לא איקרי ואימא בכורים דכתיב [6] ושמחת בכל הטוב טוב איקרי טוב לבב לא איקרי א"ר מתנה מנין לביכורים [ד] שטעונין [ג] שירה אתיא טוב טוב מהכא איני [7] והא א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן [ה] מנין שאין אומרים שירה אלא על היין שנאמר [7] ותאמר להם הגפן החדלתי את תירושי המשמח אלהים ואנשים אם אנשים משמח אלהים במה משמח מכאן שאין אומרים שירה אלא על היין משכחת לה [ט] כדתני [ט] ר' יוסי פרי [י] אתה מביא [יא] ואי אתה מביא משקין הביא ענבים ודרכן מנין ת"ל תביא: חזקיה אמר מהכא [8] וכנגיהו שר הלוים [יא] [יב] (ישור) במשא כי מבין הוא אל תיקרי [יג] (ישור) אלא ישיר בלוטי א"ר יוחנן מהכא [9] לעבוד עבודת עבודה איזהו עבודה שצריכה עבודה הוי אומר זו שירה רבי יצחק אמר מהכא [10] שאו זמרה ותנו תוף כנור נעים עם נבל ר"נ בר יצחק אמר מהכא [יד] (11 הם) ישאו קולם ירונו בגאון ה' צהלו מים: ותנא מייתי לה מהכא [12] ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו ממשמע שנאמר בכתף איני יודע שישאו מה ת"ל ישאו אין ישאו אלא לשון שירה וכן הוא אומר שאו זמרה ותנו תוף ואומר ישאו קולם ירונו וגו' חנניא בן אחי רבי יהושע אמר מהכא [13] משה ידבר והאלהים יעננו בקול על

ת"ל תניא והא דתניא אין מביאין ביכורים משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים דמשמע לכתחילה מביאין יש לפרשו בדיעבד [טו] דהא קרא כתיב שאומרים שיר על ביכורים והיכי כתב קרא בדיעבד ונראה לפרש דמיירי לכתחלה וה"פ הביא ענבים ודרכן מנין שיביאם לכתחילה ת"ל תביא דמשמע לכתחילה ומשנת ביכורים נמי אתיא שפיר דמיירי במשקין היוצאין מזיתים וענבים שאומרים עליהם שירה לכתחילה ולאידי דתקנו עליהם שירה תקנו נמי בכל הביכורים של ז' המיניים ולא קשיא מידי מכל מה שהקשיתי לעיל ול"ע ביכושלמי: **אל תיקרי** [ל] **ישור אלא ישיר.** תימה דכמה קראי איכא בדברי הימים [לא ט] בני פלוני משוררים וי"ל דבעי לאשכוחי לשירה מן התורה לכך דייק ליה מהך קרא דכתיב ישור במשא וכתיב עבודת משא אי נמי מפיק מקראי שהיא עבודה וזר חייב עליה מיתה: מהכא

עשרה נקבים היו בה כל אחד ואחד מוציא עשרה מיני זמר נמצאת כולה מוציאה מאה מיני זמר במתניתא תנא היא אמה [ח] וגבוה אמה וקתא יוצא הימנה ועשרה נקבים היו בה כל אחד מוציא מאה מיני זמר נמצאת כולה מוציאה אלף מיני זמר אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך מתניתא גוזמא: ועבדי כהנים היו כו': לימא בהא קמיפלגי דמ"ד עבדים היו קסבר [ב] עיקר שירה בפה וכלי לבסומי קלא [ג] הוא דעבידא ומ"ד לוים היו קסבר עיקר שירה בכלי ותסברא רבי יוסי מאי קסבר אי קסבר עיקר שירה בפה [ג] עבדים סגיא אי קסבר עיקר שירה בכלי לוים בעינן לעולם קסבר עיקר שירה בפה והכא במעלין מדוכן ליוחסין ולמעשרות קמיפלגי מ"ד עבדים היו קסבר אין מעלין מדוכן לא ליוחסין ולא למעשרות מ"ד לוים היו [ד] קסבר מעלין מדוכן בין ליוחסין בין למעשרות [ה] ולמ"ד ישראלים היו קסבר מעלין מדוכן ליוחסין ולא למעשרות: תנו רבנן [ו] השיר מעכב את הקרבן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אינו מעכב מ"ט דר' מאיר [ז] דאמר קרא [1] ואתנה את הלוים נתונים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל [ח] ולכפר על בני ישראל מה כפרה מעכבת אף שירה מעכבת ורבנן ההוא לאידך דר' אלעזר דאמר ר"א מה כפרה ביום אף [ח] שירה ביום: אמר רב יהודה אמר שמואל [2] מנין לעיקר שירה מן התורה שנאמר [2] ושרת בשם ה' אלהיו איזהו שירות שבשם הוי אומר זה שירה ואימא נשיאות כפים מדכתיב [3] לשרתו ולברך [ט] בשמו מכלל דברכת כהנים לאו שירות היא רב מתנה אמר מהכא [4] תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב איזו היא עבודה שבשמחה ובטוב לבב הוי אומר זה שירה ואימא דברי תורה דכתיב [5] פקודי ה' ישרים משמחי לב משמחי לב איקרי טוב לא איקרי ואימא בכורים דכתיב [6] ושמחת בכל הטוב טוב איקרי טוב לבב לא איקרי א"ר מתנה מנין לביכורים [ד] שטעונין [ג] שירה אתיא טוב טוב מהכא איני [7] והא א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן [ה] מנין שאין אומרים שירה אלא על היין שנאמר [7] ותאמר להם הגפן החדלתי את תירושי המשמח אלהים ואנשים אם אנשים משמח אלהים במה משמח מכאן שאין אומרים שירה אלא על היין משכחת לה [ט] כדתני [ט] ר' יוסי פרי [י] אתה מביא [יא] ואי אתה מביא משקין הביא ענבים ודרכן מנין ת"ל תביא: חזקיה אמר מהכא [8] וכנגיהו שר הלוים [יא] [יב] (ישור) במשא כי מבין הוא אל תיקרי [יג] (ישור) אלא ישיר בלוטי א"ר יוחנן מהכא [9] לעבוד עבודת עבודה איזהו עבודה שצריכה עבודה הוי אומר זו שירה רבי יצחק אמר מהכא [10] שאו זמרה ותנו תוף כנור נעים עם נבל ר"נ בר יצחק אמר מהכא [יד] (11 הם) ישאו קולם ירונו בגאון ה' צהלו מים: ותנא מייתי לה מהכא [12] ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו ממשמע שנאמר בכתף איני יודע שישאו מה ת"ל ישאו אין ישאו אלא לשון שירה וכן הוא אומר שאו זמרה ותנו תוף ואומר ישאו קולם ירונו וגו' חנניא בן אחי רבי יהושע אמר מהכא [13] משה ידבר והאלהים יעננו בקול על

תורה אור השלם

1. וְאֶתְּנָה אֵת הַלְּוִיִּם נְתֻנִים לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת עֲבֹדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֹהֶל מוֹעֵד וּלְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נֶגֶף בְּגִשְׁת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַקֹּדֶשׁ: במדבר ח יט
2. וְשָׁרֵת בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהָיו בְּכָל אֲחָיו הַלְּוִיִּם הָעֹמְדִים שָׁם לִפְנֵי יְיָ: דברים יח ז
3. בָּעֵת הַהִוא הִבְדִּיל יְיָ אֶת שֵׁבֶט הַלֵּוִי לָשֵׂאת אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְיָ לַעֲמֹד לִפְנֵי יְיָ לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בִּשְׁמוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: דברים י ח
4. תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרֹב כֹּל: דברים כח מז
5. פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: תהלים יט ט
6. וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל הַטּוּב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתֶךָ אַתָּה וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ: דברים כו יא
7. וַתֹּאמֶר לָהֶם הַגֶּפֶן הֶחְדַּלְתִּי אֶת תִּירוֹשִׁי הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל הָעֵצִים: שופטים ט יג
8. וּכְנַגְהוּ שַׂר הַלֵּוִיִּם בְּמַשָּׂא יָסֵר בְּמַשָּׂא כִּי מֵבִין הוּא: דברי הימים א טו כב
9. מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה וְעֲבֹדַת מַשָּׂא בְּאֹהֶל מוֹעֵד: במדבר ד מז
10. שֹׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם נָבֶל: תהלים פא ג
11. הֵמָּה יִשְׂאוּ קוֹלָם יִרְנּוּ בְּגֵאוֹן יְיָ צָהֲלוּ מִיָּם: ישעיה כד יד
12. וְלִבְנֵי קְהָת לֹא נָתָן כִּי עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ: במדבר ז ט
13. וְיָדִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל: שמות יט יט

רבינו גרשום

עשר נקבים היו בה. בקתה שהחוליה היתה כלולה: **מתניתא גוזמא.** המשנה החיצונה מוטעית לעולם: **עיקר שירה בפה.** (מה) [השיר] שהלוים אומרים בפיהם הוא עיקר שירה: **ותסברא ר' יוסי.** דאמר דישראלים היו מאי קסבר כו': **מעלין מדוכן בין ליוחסין בין למעשרות** ומאן דחזי דלוים היו דקימי בין לוים לא דייק אי בכלי מזמרין אי בפה ומעלין ליוחסין ומחלקין להם מעשרות: **מעלין מדוכן ליוחסין.** משום הכי בעינן משיאין לכהונה: **אבל לא למעשרות** משום הכי לא בעינן לוים: [**לעבוד את עבודת בני ישראל באהל מועד ולכפר**] **מה כפרה.** דכהנים דהיינו מתן דמים מעכבת אף עבודת הלוים דהיינו השירה מעכבת: **ורבנן.** להכי איתקוש עבודה דלוים לכפרה דכהנים דמה כפרה ביום דכתיב ביום עוותו: [**שירות**] **שבשם.** שמזכיר בה את השם: **זה שירה.** אזכרות שבמזמורים: **ואימא נשיאות כפים.** דכהנים שיש בה הזכרות השם ופשטיה דהאי קרא בכהנים כתיב דגמרינן מינה בזמן שר"ש סמוך לשבת בין מלפניה בין לאחריה היו כל המשמרות שוין בחילוק לחם הפנים שנאמר וכי יבא הלוי מאחד שעריך מאי שעריך בשעה שכל ישראל בנכנסין בשער אחד. וכתיב חלק כחלק יאכלו: [**הוי אומר זו שירה** דכתיב עבדי ירונו מטוב לב]: **טוב לבב לא איקרי.** לא תורה ולא ביכורים: [**אתיא טוב טוב.** כתיב בשירה וכטוב לבב. ובביכורים בכל הטוב: **מנין שאין אומרים.** לוים שירה] אלא על היין בשעת ניסוך היין [שנאמר ותאמר להם הגפן וגו']: **משכחת לה.** אפי' לר' יונתן דאומר שירה על הביכורים: **כדתני רב יוסף מנין שאם הביא ענבים** [בכורים] לירושלים ודרכן קודם ביאתו לעזרה מנין שטעון הבאה אותו יין ת"ל **תביא** לרבות: **ישור במשא.** הוי לשון שררה: [**בילוזי.** שם חכם: **איזוהי עבודה שצריכה עבודה**] **הוי אומר** [**זה**] **שירה.** שהלוים אומרים בפה ואחרים עובדים להם בכלי שיר ומסייענין להם: ואיכא דאמרי אומרים שירה אלא בשעת עבודה:

שיטה מקובצת

קסבר מעלין מדוכן וכו'. וא"ת ולא יעלו מדוכן ליוחסין ולמעשרות ויעלו עבדים לדוכן וי"ל דה"ק גזירה שמא יבא להעלות ליוחסין ולמעשרות. הרא"ש ז"ל בתוספותיו: **השיר מעכב את הקרבן.** וא"ת והלא השיר אינו בא אלא על הנסכין כדאמרינן לקמן דאין אומרים שירה אלא על היין, ואמר"י בפ' הקומץ רבה (זוטא) (מנחות טו.) דאפילו לרבי מאיר אדם מביא קמח כמה ימים וכיון דאין ניסוך אין שיר ואפילו הכי לא מעכב, וי"ל דהא דקאמר דשיר מעכב היינו כשהביא הנסכים עם הקרבן אבל כשלא הביאם עם הקרבן לא שייך עיכוב בשיר. הרא"ש ז"ל בתוספותיו: **השיר מעכב את הקרבן דברי ר' מאיר.** הא דאמרינן בפ' בתרא דתענית (כז.) כהנים לוים וישראלים מעכבין את הקרבן דגניא ר"ש אומר כהנים לוים וישראלים וכלי שיר וכלי שרת מעכבין את הקרבן במאי קמיפלגי רבנן סברי עיקר שירה בפה ורבי שמעון סבר עיקר שירה בכלי אלמא לדברי הכל השיר מעכב איכא למימר דסבירא ליה כר' מאיר, אי נמי הא דקאמר מעכבין היינו שצריך לעשות כן מן התורה אבל כפרה לא מעכבי, וכן מסתבר דישראל לא מעכבי כפרה דתשמורו להקריב לי כתיב ובריכין שיעמדו ישראל על קרבנם אבל אי ליתנהו שם לא מעכבי כפרה. הרא"ש ז"ל בתוספותיו: **אף שיר ביום כצ"ל.** אף שיר ביום פי' כשמביא נסכים ביום אבל אם הביא נסכים בלילה לא יאמר שיר, וכן לר"מ לא מעכבי אם לא הביא הנסכים עם הזבח כדפרשית. הרא"ש ז"ל בתוספותיו: **מדכתיב לשרתו ולברך.** הקשה הר"ר אלחנן דהכא מרבינן מושרת לוים לשיר ובספרי (פ' שופטים יח, ז) דריש ושרת פרט ללוים שאין ראויין לשירות וי"ל דהכא מרבינן מבשם כדקאמר איזהו שירות שהוא בשם והדר דריש מושרת ועיקר שירות אינו בלוים. הרא"ש ז"ל בתוספותיו: **הביא ענבים ודרכן מנין.** אין לפרש הביא ענבים בכורים ודרכן אח"כ לא פקע מהן בכורים אע"ג דכתיב בקרא פרי, דהא תנן בפ' י"א דתרומות (מ"ג) אין מביאין בכורים משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים, אלמא מביאין מן משקה, והא דקאמר הכא ואי אתה מביא משקה היינו לכתחלה אין לדרכן, הביא ענבים ודרכן מנין כלומר הפריש לשם בכורים ודרכן מנין שיביא מהן המשקה, וכשילהי מסכת חלה (פ"ד מי"א) תנן יוסף הכהן הביא בכורים יין ושמן ולא קבלו ממנו וקאמר עלה בירושלמי (שם ה"ח) תמן תנינן אין מביאין בכורים משקה ר' אילא בשם ר' אלעזר (תני) [כיני מתני'] אין עושין בכורים משקה ואפי' משזכו בהן הבעלים והתנן דרך בכורים להביאן משקה מנין שיביא ת"ל הביא, תמן כשלקטן בשעה ראשונה על מנת כן דרם הבא בשולא לקטן בשעה ראשונה על מנת כן, ויראה לי לפי הירושלמי דאם לקטן על מנת לדרכן ולהביא יין בהא נמי אמרינן פרי אתה מביא ואי אתה מביא משקה ואם דרכן מביא משקה אבל אם לא לקטן לכך ודרכן אין מקבלין ממנו ולהכי לא קבלו מיוסף הכהן עכ"ל הרא"ש ז"ל בתוספותיו: **תוס' ד"ה מנין לביכורים.** וז"ל הרא"ש ז"ל מנין לביכורים שטעונים פרש"י דתנן החליל מכה וכו' הגיעו לעזרה דברו הלוים וכו', וליתא אלא שיר דהכא היינו בשעת תנופה שהיא עבודה בבכורים, ודהתם היינו מיד כשהגיעו לעזרה ע"כ: **ד"ה אל תקרי ישור.** הרא"ש ז"ל תימה אמאי מייתי הנך אמוראי קראי סתומים וצריך לפרשם ולא מייתי כמה מקראות [דכתיבי] בדברי הימים פלוני משורר פלוני משוררים, וי"ל שמחזירים להביא מקראות להוכיח שהשיר הוא מן התורה ומייתי קרא דכתי' בהו לשון משא ומצינו בתורה דכתי' לעבוד עבודת משא ע"כ:

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"ג מהלכות כלי המקדש הלכה ג:
לב ב מיי' פ"ג מהל' תפילין ומזוזה הלכה יא טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף ב:
לג ג מיי' פ"ג מהלכות כלי מקדש הלכה ב:
לד ד מיי' פ"ד מהל' כלים הלכה ז ח:
לה ה מיי' [פ"ג מהלכות כלי המקדש הלכה ב כל"ל] (פ"ו מהלכות תמידין הלכה ה):
לו ו מיי' פ"ג מהלכות כלים הלכה ד:

הגהות הב"ח

(ח) רש"י ד"ה שבשם כו' שמיס הס"ד ואח"כ מ"ה זו שירה אין אדם:

מוסף רש"י

במעלין מדוכן ליוחסין ולמעשרות. הרוחמו עומד על הדוכן עם הלוים, אין צריך לבדוק אחריו לא לאשתו מיוחסת ולא לאת מי מעשר לאשון, ודוחלי לוי הוא, שמפני דבר זה לא הרגיעו להעמיד שם כי אם לוים כדי שלא יעשו בהם כמו אדם להחזיקם לוים ואינם לוים (סוכה נא.). אין מעלין מדוכן לא ליוחסין וכו'. אין מוסיפין על הדוכן מלבדוק אחריו להעלותן ליוחסין, הלכך לא מזכרו על כך (שם). מעלין מדוכן ליוחסין. שמפני דבר זה לא הרגיעו להעמיד שם עבדים, ולא למעשרות. שלא מהני מלהעמיד שם ישראל (שם). שאין אומרים שירה. שאין אומרים לוים שיר של קרבן במקדש, אלא על היין. כשמנסכין נסכי מזבח (ברכות לה.). פרי אתה מביא. מראשית כל פרי (חולין קכ:). ת"ל תביא. אשר תביא מאתך, דהוה ליה למכתב אשר מאתך (שם).

שינויי נוסחאות

[כא] אמה וגמדא אמה [תיכת וגבוה ומתקן] (ש"ס), [כב] קלא בעלמא הוא ומ"ל [ותיכת דעבידא ומתקן] (ש"ס), [ג] כפה בעבדים (ש"ס), [ד] למעשרות ומאן דאמר ישראלים (ש"ס), [ה] א"ר אלעזר כל"ל ול"ל בילקוט וזה תנין מה דקאמר בסמוך לקמן וכנגן ההוא לאידך דרבי אלעזר כו', [ו] ישראל וגו' ולכפר (ש"ס), [ז] אף שיר ביום כל"ל, (ש"ס), [ח] לפרתו ולברך בשם ה' (דברים כא, ה) [וינ"ב ונקלא ס"א כתוב לפרתו ולברך בשמו כבעמוד] (ש"ס), [ט] כדפו"ל רב יוסף (וכ"ש בילקוט פ' כו' וס' תצא), [י] פרי פרי אתה (ש"ס), [יא] שר הלוים במשא ישר כי מבין הוא אל תקרי ישר אלא ישיר בלוטי ת"ל יומנן (ש"ס), [יב] במשא ישור, [יג] ישור, [יד] ל"ל המה, [טו] שלא קנה מוציא כמיון ומר כל"ל (ש"ס), [טו] (וטפ דיבור) וגמדא. בגבוהה: (ש"ס), [יז] מרמאנית כל פרי (ש"ס), [יח] מיכות ישור במשא נמתק (ש"ס), [יט] במשא בשביאות קול (ש"ס), [כ] ל"ל ושיר של קרבן דמי כו' (צי"ק), [כא] ל"ל מתני' עיין ל"ק, [כב] ונסכים אפילו מנסכן עד (ש"ס), [כג] עי' הגהות ל"ק, [כד] פירש"י דתנן שהיו (ש"ס), [כה] לפניהם כו' ארומנמך דגו' ואת (ש"ס), [כו] ל"ל מקשה, [כז] כדפו"ל של ביכורים, [כח] ל"ל ועוד רבי יוסי גופיה היכי קאמר ואין לפרש דה"ק (צי"ק), [כט] בדיעבד וליתא דהא קרא כתיב דאומרים שירה (ש"ס), [ל] תקרי ישר אלא ישיר (תיכת ישור נמתק) (ש"ס),